

РОЗДІЛ І

Того дня піти погуляти нам не вдалось. Уранці ми, правда, блукали з годинку алеями серед безлистих кущів, одначе по обіді (місис Рід, коли не мала гостей, обідала рано) холодний зимовий вітер нагнав чорнющі хмари й сипнув таким дощем, що ні про яку вилазку надвір не могло бути й мови.

Мене це тішило, бо я зроду не любила довгих прогулянок, надто у вогкі, крижані пообіддя: по-моєму, нема нічого жахливішого, ніж вертатися додому в сирому присмерку, коли в руки й ноги заходять зашпори, а на серце набігає смуток від невпинного бурчання Бессі, нашої няньки, та ще від принизливого усвідомлення своєї фізичної недосконалості супроти Елізи, Джона і Джорджіани Рідів.

Згадані Еліза, Джон та Джорджіана купчилися тепер у вітальні коло своєї матусі, що напівлежала на дивані біля коминка і в оточенні своїх янголят (тієї миті вони не сварилися й не плакали) видавалася цілком щасливою. Мені ж вона не дозволила приєднатися до їхнього сімейного гурту, сказавши, ніби дуже шкодує, що їй доводиться тримати мене на віддалі, але, поки не почує від Бессі й не побачить на власні очі, як щиро я прагну розвинути в собі лагідніші та дитинніші риси, стати милішою і жвавішою... граційнішою, відвертішою... одне слово, натуральнішою, вона мусить позбавляти мене привілеїв, призначених лише для задоволеної, щасливої малечі.

— Що вам Бессі наговорила на мене? — спитала я.

— Джейн, я не люблю, коли чіпляються до слів і допитуються; крім того, неприпустимо, щоб дитина так розмовляла зі старшими. Іди сядь собі десь і, поки не навчишся бути чемною, мовчи.

До вітальні притикала невеличка їдаленька, і я шмигнула туди. Там стояла шафа з книжками. Незабаром я вже держала в руках якийсь том, завбачливо пересвідчившись, що в ньому багато малюнків. Тоді забралась у віконну нішу, де була канапка, сіла на неї, підібгавши по-турецькому ноги, і, запнувши майже щільно порт'єру з червоного штофу, відгородилася від світу.

Праворуч мене затуляла багряна драперія, ліворуч захищали від негоди прозорі шибки, які, одначе, не могли приховати похмурості листопадового дня. Гортаючи сторінки книжки, я час від часу позирала на природну картину того зимового пообіддя. На її задньому плані висіла бліда заслона туману та хмар; на передньому простягався мокрий лужок з пошарпанними бурєю кущами і безперестанку цебеніли струмені дощу, несамовито гнані довгим поривом скиглявого вітру.

Я знову взялася до своєї книжки — Б'юккової¹ «Історії британських птахів»: правду кажучи, сам текст цікавив мене мало, а проте деякі вступні сторінки, хоч я була ще дитиною, мимоволі привернули мою увагу. Там ішлося про пристановища морських птахів, про «самотні скелі та кручі», де мешкають тільки вони, про узбережжя Норвегії, обсіяне безліччю острівців, — від Ліндеснесу, чи Нейзу, на крайньому півдні країни аж до Нордкапу²:

*Де Льодовитий океан нуртує
Довкруз понурих, голих островів
Країни Туле³ й води атлантичні
Між буряних Гебридів клекотять...*

¹ Томас Б'юк (1753–1828) — англійський гравер та ілюстратор, майстер деревориту. Відомий ілюстраціями до природознавчих праць.

² Ліндеснес (Нейз) і Нордкап — миси на крайньому півдні та крайній півночі Норвегії.

³ Туле — легендарна острівна країна на півночі Європи.

Не могла я поминути й опису гнітючих берегів Лапландії, Сибіру, Шпіцбергену, Нової Землі, Ісландії, Гренландії, «неосяжних просторів Арктики — цієї загубленої в океанах і похмурої пустелі, цього вічного царства морозів та снігів, де поля міцної криги, намерзлої за незліченні сторіччя зими, оточують полюс, утворивши скляні гори, одну вищу за одну, і таять у собі дедалі більші загрози, пов'язані з найлютішими холодами». Про ці мертвотно-білі світи в мене виникло власне уявлення — туманне, як усі неясні здогади, що тінями снують у дитячій голові, але надзвичайно різке. Прочитане на вступних сторінках поєднувалося потім з гравюрами й надавало значущості самотній скелі посеред морських бризок та бурунів, розбитому човнові, викинутому на безлюдний берег, і холодному, блідому місяцеві, що дивився крізь пасма хмар, як потопає судно.

Невимовний настрій навіяло мені занедбане кладовище: надгробок з чиймсь іменем, брама, двійко дерев, низький небосхил, оперезаний зруйнованою огорожею, та вузький серп молодика — супутника вечірньої пори.

Два кораблі, які нерухомо застигли в морі на безвітрі, здалися мені морськими примарами.

Сторінку, що на ній сатана відбирав у злодія клунок з краденим добром, я тут-таки перегорнула, ціпеніючи з жаху.

Як і ту, де чорна рогата істота, гордовито сидячи на скелі, споглядала здалеку натовп довкола шибениці.

Кожна картинка оповідала якусь історію, часто-густо незбагненну для мого нерозвинутого розуму та дитячих почуттів, а все ж напрочуд цікаву — не менш цікаву за історії, що їх зимовими вечорами зрідка розказувала Бессі, коли була в доброму гуморі. Поставивши перед коминком у дитячій кімнаті прасувальний столик, вона дозволяла нам сісти кружка і, старанно прасувати мереживні жабо місис Рід та плоїти шлярки

її нічного ковпака, заходжувалася гамувати нашу жадібну цікавість епізодами про кохання й пригоди, взятими зі старовинних казок та ще давніших балад або ж, як я втямила пізніше, з «Памели»¹ й «Генріха, герцога Морландського»².

З Б'юїком на колінах я почувалася тоді щасливою — принаймні мені так уявлялось. І боялася лише одного — що моє щастя урветься, як незабаром і сталося. Двері в їдаленьку відчинилися.

— Гей, мадам Ньюно! — пролунав голос Джона Ріда і раптом змовк.

Джонови, очевидно, здалося, що в кімнаті пусто.

— Де в біса вона поділася?! — прокричав він і озвався до сестер: — Ліззі! Джорджі! Джоан³ тут нема! Скажіть матусі, що вона втекла на дощ... Паскудна тварюка!

«Добре, що я запнула порт'єру», — подумала я, палко бажаючи, щоб він не виявив моєї схованки. Джон Рід і не знайшов би мене без сторонньої допомоги: він не відзначався ані спостережливістю, ані кмітливістю; аж тут у двері просунула голову Еліза й відразу сказала:

— Вона коло вікна, Джеку, поза всяким сумнівом.

І я ту ж мить вийшла з-за порт'єри, тремтячи на саму думку, що Джек силоміць витягне мене звідти.

— Чого вам? — спитала я, сором'язливо ніяковіючи.

— Треба казати: «Чого ви бажаєте, паничу Рід?» — почулось у відповідь. — А бажаю я, щоб ти підійшла сюди.

І, сівши в крісло, він жестом звелів мені наблизитися й стати перед ним.

¹ «Памела» — англійський епістолярний роман Сем'юела Річардсона (1689–1761).

² «Високородний простак, або Історія Генріха, герцога Морландського» — шахрайсько-сентиментальний роман ірландського письменника Генрі Брука (1703–1783).

³ Джоан, також Джанет, зменшувальна форма ім'я Джейн, так само для Джона це Джек.

Джон Рід навчався в школі, мавши чотирнадцять літ. Він був на чотири роки старший за мене (я мала тільки десять), рославий та гладкий як на свій вік, із бляклою, змарнілою шкірою, грубими рисами широкого обличчя, товстими руками та великими ногами. Він завжди об'їдався за столом, через це його тіло пожовкло, очі вицвіли й посоловіли, а щоки обвисли. Власне, тепер Джонові годилося б сидіти за партою, але матуся взяла його на місяць-два додому «з огляду на слабке здоров'я». Містер Майлз, Джонів учитель, запевняв, що хлопець не кволився б, якби з дому йому прислали менше тістечок та пундиків, проте материнське серце не погоджувалося з таким безжальним висновком і схилилося до шляхетнішої думки: нездоровий колір Джонової шкіри свідчить про надмірну старанність, а може, й про тугу за рідною домівкою.

Джон не виявляв особливої ніжності до матері та сестер, а мене просто ненавидів. Він тиранив і мучив мене — не двічі-тричі на тиждень, ба навіть не раз чи двічі на день, а повсякчас: кожнісіньким своїм нервом я боялася його, кожнісінька моя жилочка тремтіла, коли Джон наближався до мене. Іноді я аж нетямилася зі страху, якого він мені наганяв, бо нікому не могла поскаржитись на його грозьби чи побої; челядь не хотіла дратувати панича, заступаючись за мене, а місис Рід раптом ставала сліпа й глуха: вона ніколи не помічала, що він б'є та кривдить мене, хоч той робив це й при ній, але частіше, звісно ж, за її спиною.

Звикнувши коритися Джонові, я підійшла до його крісла: добрих три хвилини він дражнив мене, висолоплюючи язика скількимога далі. Я знала, що незабаром він стукне мене, і з жахом чекала удару, міркуючи, яка ж гидка потвора той, хто от-от завдасть його. Джон, либонь, прочитав цю думку на моєму обличчі, бо зненацька, не сказавши й слова, вдарив мене щосили. Я поточилась, одначе встояла на ногах і крок чи два відступила назад.

— Ось тобі за те, що ти грубіянила матусі, — промовив він, — і за те, що ховалася за порт'єрою, і за те, що так дивилася на мене перед кількома хвилинами!.. Жаба!

Змирившись із знущаннями Джона Ріда, я ніколи не думала відповідати на них і журилася тільки тим, чи витримаю удар, який неодмінно мав довершити образу.

— Що ти робила за порт'єрою? — спитав він.

— Читала.

— Покажи-но книжку.

Я знов підійшла до вікна й принесла її.

— Ти не смієш брати наших книжок; матуся каже, що ти нахлібниця; у тебе нема грошей: твій батько нічого тобі не залишив; тобі годилося б ходити з торбами, а не жити тут з нами, дітьми джентльмена, їсти те саме, що й ми, носити одяг, справлений матусиним коштом. Стривай, я провчу тебе, як порпатися в моїх книжках! Вони ж мої, чуєш?! Увесь дім мій або буде моїм за кілька років! Іди й стань коло дверей, далі від дзеркала та вікон.

Я так і вчинила, не дібравши спершу, що він замислив, а коли побачила, як він зняв у руці книжку й наготувався жбурнути нею, то злякано скрикнула та метнулася вбік, але запізно: грубий том, що вже летів у повітрі, влучив у мене — і я впала, розбивши голову об двері. З рани заюшила кров; біль був такий гострий, що мій страх де й подівся, змінившись іншими почуттями.

— Гидкий, жорстокий хлопчисько! — крикнула я. — Ти наче вбивця!.. Наче той наглядач над рабами!.. Наче один з римських імператорів!

Я читала Голдсмітову¹ «Історію Риму» і склала власне уявлення про Нерона, Калігулу та інших тиранів. У душі я вже давно провела паралелі, але ніколи не думала, що висловлю їх уголос.

¹ Олівер Голдсміт (1728–1774) — англійський прозаїк, поет і драматург ірландського походження, яскравий представник сентименталізму, упорядник компілятивних історій Греції, Риму та Англії.

— Що, що?! — заревів він. — Як ти сказала? Елізо, Джорджіано, ви таке чули? Я розповім матусі! Але спочатку...

Він прожогом кинувся до дверей і, схопивши мене за волосся та плече, зітнувся з істотою, доведеною до розпачу. Я справді вбачала в ньому тирана, душогуба. Краплі крові сповзали по моїй шиї, рана пекла, і це все на якийсь час приглушило страх. Я зустріла Джона, мов несамовита. Не знаю гаразд, що робили мої руки, проте він одно кричав: «Жаба! Жаба!». А тоді голосно заверещав. Допомога не забарилась: Еліза та Джорджіана вже мчали по місис Рід, яка піднялася нагору, і та з'явилася на бойовище в супроводі Бессі й покоївки Аббот. Нас розборонили, і я почула:

— Леле, леле! Накинулася на панича Джона, як шалена!

— Це ж треба мати стільки люті!

Наостанці місис Рід звеліла:

— Відведіть її до червоної кімнати й замкніть там.

Ту ж мить чотири руки вчепилися в мене й понесли нагору.

РОЗДІЛ II

Я пручалася мало не до знемоги. Мені самій це видалося неймовірним. Годі й мовити про Бессі та міс Аббот, які musiли борюкатися зі мною: у їхніх очах моя сумнівна репутація похитнулася ще більше. Ніде правди діти, я була сама не своя, або, як кажуть французи, не при собі: усвідомлюючи, що хвилинний бунт уже прирік мене на невідомі кари, я, ніби той повсталий раб, відчайдушно вирішила йти до кінця.

— Тримайте її за руки, міс Аббот: вона неначе сказала.

— Ну, й сором! Ну, й сором! — репетувала покоївка. — Яка жадлива поведінка, міс Ейр, — бити юного джентльмена, сина вашої добродійниці! Свого панича!

— Панича?! Свого панича?! Хіба я служниця?!

— Ні, ви гірша за служницю, бо живете на ласкавому хлібі. Ось посидьте тут і поміркуйте над своїми лихими вчинками.

На той час вони вже втягли мене до кімнати, що її вказала місис Рід, і пхнули на якусь канапку. Я імпульсивно, наче пружина, відскочила від неї, але дві пари рук притьмом усадили мене на місце.

— Не хочете сидіти спокійно — доведеться вас прив'язати, — озвалася Бессі. — Міс Аббот, позичте-но мені ваші підв'язки, а то мої вона зразу ж розірве.

Міс Аббот відвернулася, щоб зняти з товстої ноги потрібні пута. Ці приготування й нове можливе безчестя на додачу трохи вгамували мій запал.

— Не знімайте їх! — скрикнула я. — Я не ворушитимуся.

І на підтвердження свого наміру вп'ялася руками в сидіння.

— Ну, глядіть же!.. — промовила Бессі й, упевнившись, що я справді втихомирилася, пустила мене.

Вони обидві стали переді мною, згорнувши руки, і з підозрою та недовірою почали вдивлятися в моє обличчя, ніби сумніваючись у тому, що я при здоровому розумі.

— Вона ще ніколи не викидала таких коників, — озвалась нарешті Бессі до камеристки.

— Але вони завжди в ній сиділи, — відповіла та. — Я частенько говорила пані все, що думаю про цю дитину, і пані зі мною погоджувалася. Тиха вода греблю рве. Я зроду не бачила, щоб дівчинка її віку була така потайна.

Бессі промовчала, а тоді сказала, звернувшись до мене:

— Не забувайте, міс, чим ви завдячуєте місис Рід: вона вас утримує. А якщо вижене звідси, то вам одна дорога — у притулок.

Я не мала чого відповісти на її слова. Чула я їх не вперше: відколи себе пам'ятаю, мені натякали на мою залежність. Ці вічні докори в тому, що я дурно їм чужий хліб, звучали вже в моїх вухах, немов якийсь монотонний спів — вельми болісний та гнітючий, але зрозумілий тільки наполовину.

— І не думайте, — підхопила міс Аббот, — ніби ви рівня паннам Рід і паничеві Риду лише тому, що пані люб'язно виховує вас разом зі своїми дітьми. Їм припаде багатство, а ви не матимете нічого. Вам треба змиритись і старатися в усьому догоджати їм.

— Ми це все кажемо для вашого ж добра, — додала Бессі поблажливо. — Спробуйте стати корисною та привітною, тоді, може, й житимете тут, а як будете гарячковою та нечемною, пані неминуче вижене вас, повірте.

— Крім того, — докинула міс Аббот, — ще й Бог її покарає — пошле смерть, коли вона отак казитиметься, і куди ж відлетить її душа? Ходімо, Бессі, нехай посидить тут без нікого. Нізащо у світі не хотіла б я собі такої вдачі. Моліться, міс Ейр на самоті, бо, якщо ви не покаєтесь, у димар, либонь, забереться нечистий та поцупить вас.

По цих словах вони вийшли, зачинивши й замкнувши за собою двері.

Червона кімната мала в плані квадратну форму; ночували тут дуже рідко, точніше кажучи — майже ніколи, хіба тільки тоді, як до Гейтсгед-холу приїздило стільки гостей, що жодного іншого вільного помешкання не лишалось; а все ж то був один з найбільших і найрозкішніших покоїв у будинку. Посередині, наче табернакль¹, височіло ліжко з масивними червонодеревими стовпчиками, завішене заслонами з червоного адамашку²; із-за фестонів та пишних складок червоної адамашкової драперії виглядали двоє високих вікон зі спущеними завжди шторами; килим був теж червоний; стіл у ногах ліжка вкривала малинова скатертина; стіни мали ніжно-бежевий колір з рожевим відтінком; шафа, туалетний столик і стільці — з темнополірованого старого червоного дерева. Серед цих густобарвних тіней, сяючи білиною, підносилася на ліжку купа перин та подушок, застелена сніжистим пікейним запиалом. Так само чітко вирізнялось і широке м'яке крісло в головах ліжка, біле-біле, з підніжком попереду, подібне, як мені видавалося, до тонкосвітного трону.

У кімнаті панував холод, бо в коминку палили вряди-годи; тут, далеко від кухні та дитячої кімнати, було тихо, а ще понуро, адже сюди, як ви вже знаєте, майже не заходили. Хіба лише покоївка навідувалася в суботу, щоб стерти з меблів та дзеркал осілий за тиждень порох, і коли-не-коли сама місис Рід — щоб перевірити вміст потаємної шухляди в шафі, де зберігалися фамільні папери, скринька з коштовностями та мініатюрний портрет її покійного чоловіка, чиє ім'я й розкриває загадку червоної кімнати, пояснюючи відстрашливе закляття, що лежало на цьому помешканні, попри його внутрішню велич.

¹ Табернакль — вівтарна споруда католицьких храмів у формі багато оздобленої ніші, призначена для зберігання предметів релігійного культу.

² Адамашок — ґатунок шовкової тканини.

Містер Рід помер дев'ять років тому: саме в червоній кімнаті йому судилося зітхнути востаннє, тут-таки він лежав у труні, звідси його винесли гробарі — і відтоді якась похмура святобливість стримувала домівників від учащання сюди.

Сидіння, що до нього мене приплющили Бессі та жовчна міс Аббот, було низеньким пуфом біля мармурового коминка; просто переді мною здіймалося ліжко; праворуч стояла висока темна шафа з лакованих панелей, на яких химерно тремтіли тьмяні полиски; ліворуч зяяли зашторені вікна; велике дзеркало між ними повторювало пустельну пишноту ліжка й усієї кімнати. Я мала сумнів, чи мене дійсно замкнули, тож, насмілившись урешті поворухнутися, встала й підступила до дверей. Та ба! Надійнішої в'язниці годі й шукати. Вертатись мені довелося повз дзеркало, і мій заворожений погляд мимоволі зміряв його глибіню. У тій ілюзорній порожнечі все поставало холоднішим і темнішим, ніж насправді, а дивна фігурка з блідими руками та обличчям, сприйнятими в присмерку за білі плями, з переляканими очима, що раз по раз спалахували живими вогниками серед мертвого царства й пильно позирали на мене, скидалась на справжню примару. Мені подумалося, що це одна з тих крихітних фантастичних істот, напівфей-напівбісенят, які у вечірніх історіях Бессі виходять з глухих, порослих папороттю схованок на болотах і раптово з'являються перед запізнілими подорожанами. Я вернулася на своє місце.

Мене потроху огортав забобонний страх, але час його остаточної перемоги наді мною поки що не наспів: кров моя досі нуртувала, лють бунтівного раба скипала в мені з новою силою, а ще на мене зливою наринали спогади та думки, затуливши на якусь мить гнітючу дійсність.

Дика жорстокість Джона Ріда, гордовита байдужість його сестер, ворожість їхньої матері та упередженість слуг — це все

спливало в моїй збудженій свідомості, мов намул у скаламученій криниці. Чому я мушу завжди страждати, завжди боятися, завжди почуватися винною, вічно зазнавати ганьби? Чому не можу нікому догодити? Чому мої спроби запобігти в когось ласки марні? Елізу, свавільну й себелюбну, шанують. Джорджіані, розпещеній, без міри в'їдливій, примхливій і бундючній, потурають у всьому. Її врода, рум'яні щічки та золоті кучері, здається, чарують кожного, хто гляне на неї, і забезпечують прощення за будь-яку витівку. Джона ніколи не присаджують і взагалі не карають, дарма що він скручує голови голубам, убиває павенят, нацьковує собак на овець, обриває тепличний виноград, обламає в оранжереї пуп'янки найрідкісніших квітів, ба навіть каже на свою матір «стара», глузує іноді з її смаглявої шкіри, такої ж, як і в нього самого, грубо перечить їй і частенько дере та псує її шовкові сукні — а проте залишається для неї «любим синочком». Я ж намагаюся поводитись якнайчемніше, покірливо виконую всі обов'язки, але мене одно називають неслухняною та набридливою, вовкуватою та підлою — з ранку до полудня і з полудня до ночі.

Голова мені досі боліла від удару й падіння, а з рани сочилася кров; ніхто не вичитав Дžoнові за те, що він стукнув мене знічев'я, а коли я, силкуючись уникнути нових безпричинних побоїв, дала йому відсіч, усіх обурило моє зухвальство.

«Несправедливо!.. Несправедливо!..» — повторював мій розум, набравши від кривди й образ дорослої, хоч і швидкоплинної гостроти, а рішучість, яка прокинулася разом з нею, поривала мене за всяку ціну позбутися нестерпного гніту — наприклад, утекти з дому, а коли не вийде, то нізащо більше не їсти й не пити, заморити себе голодом.

Які жахливі муки краями мою душу того похмурого побіддя! Як баламутився мій мозок, як ворохобилося серце! А в якій непроглядній п'їтмі, у якому глибокому незнанні

точилася ця внутрішня боротьба! Я не знаходила відповіді на питання, що знову й знову зринало в моїй свідомості: чому я так страждаю? Тепер, з відстані... не скажу, скількох років, я бачу ту відповідь чітко і ясно.

Я зовсім не вписувалася в Гейтсгед-хол: до мене ставилися там, мов до непотребя; я не мала нічого спільного ні з місис Рід, ні з її дітьми, ні з її вірними васалами. Справді, вони не любили мене, але ж і я їх нітрохи не любила. А втім, від них ніхто й не вимагав прихильності до істоти, в якій всі вони виклика́ли огиду; до істоти чужорідної, з протилежним темпераментом, здібностями й нахилами; до істоти нікчемної, нездатної догоджати чи солодити їм душу; до істоти зловмисної, що плекає в собі паростки гніву на їхнє поведження, зневаги до їхніх поглядів. Певна річ, якби я була життєрадісна, промениста, безжурна, норовлива, миловида пустунка, хай навіть залежна й самотня, то місис Рід терпіла б мою присутність куди спокійніше, її чада скоріше мали б до мене теплі, дружні почуття, а челяді б не так кортіло винуватити мене в усьому, що траплялось у дитячій кімнаті.

Денне світло почало прощатися з червоною кімнатою; минула вже четверта година, і захмарене пообіддя хилилось до понурих сутінків. Чути було, як дощ без упину тарабанить у вікно на сходах, а в алеї за будинком завиває вітер. Помалу-малу я вся задубіла з холоду, і моя сміливість розвіялася. Звичний тягар приниженості, сумнівів у собі та гнітючої безнадії впав на мене й загасив останні жаринки мого шалу. Всі називають мене поганою, і я, мабуть, справді така: хіба не думала я щойно про те, як заморити себе голодом? Таж це гріх! А чи готова я померти? Невже склеп під вівтарем гейтсгедської церкви — найбажаніший притулок? У тому склепі, як мені казали, поховано містера Ріда... І тут мої думки полинули до нього,

наганяючи мені чимраз більшого трусу. Я не пам'ятала його, але знала, що то був мій дядько — кривний брат моєї матері, що він узяв мене, сирітку, до себе і що, лежачи вже на Божій постелі, домігся від місис Рід обіцянки дбати й піклуватися про мене, як про власну дитину. Місис Рід, очевидно, вважала, що додержувала слова, і, либонь, таки додержувала — скільки дозволяла її натура. Та чи могла вона щиро жалувати накинуту їй годованку — приймачку, нічим не зв'язану з нею після чоловікової смерті? Найімовірніше, її нескінченно дратувало те, що в неї вирвали обітницю стати за матір нерідній дитині, осоружній чужинці, якої вона не могла полюбити, з чією постійною присутністю у своїй сім'ї не годна була змиритись.

Мені саянула дивна гадка. Я не сумнівалася... ні на мить не сумнівалася, що містер Рід, якби був живий, поведився б зі мною ласкаво, і тепер, коли я сиділа й дивилась на біле ліжко та повиті тінями стіни, час від часу заворожено позираючи в дзеркало, яке тьмяно поблискувало в присмерку, мені почали спливати на пам'ять усі чуті раніше оповідки про те, ніби мерці, чію останню волю розтоптану, не знаходять собі спокою в могилах і вертаються на землю, щоб покарати порушників присяги та помститися за гноблених. Отож я подумала, що дух містера Ріда, розгніваний кривдами, яких зазнає дочка його сестри, може покинути свою нинішню оселю в церковному склепі чи невідомому світі померлих і явитися мені в цій кімнаті. Я втерла сльози й угамувала ридання, боячись бурхливим виливом горя збудити того, хто б заходився розраджувати мене замогильним голосом і з неземним жалем схилив наді мною своє оточене ореолом обличчя. Виображена сцена — на перший погляд, така втішна — завдала б мені невимовного жаху, якби стала реальністю, і я щосили намагалась відігнати від себе це видиво...

намагалась бути непохитною. Стріпнувши волосся з очей, я підвела голову і, набравшись сміливості, спробувала роздивитися по темній кімнаті. Раптом на стіні зблиснула світляна пляма. Може, спитала я себе, то місячний промінь пробився крізь щілину в шторі? Ні, місячне світло б застигло, а це рухалось: я бачила, як воно ковзнуло до стелі й затремтіло над моєю головою. Тепер, звісно ж, я охоче припускаю, що ту смужку світла, найпевніше, кидав ліхтар, якого хтось ніс перед будинком, але тоді моя душа чекала найстрашнішого, а нерви були напружені до краю, і я подумала, що прудкобіжний промінь віщує появу гостя з іншого світу. Серце в мене шалено калатало, голова пашіла, у вуха заповзав шум, подібний до лопотіння крил; хтось ніби наближався до мене; груди стисло, підперло; кінець кінцем терпець мені урвався, і я, підскачивши до дверей, відчайдушно заторгала ручкою. В коридорі почулися швидкі кроки, ключ у замку прокрутився, і до кімнати ступили Бессі та Аббот.

— Вам недобре, міс Ейр? — поцікавилася Бессі.

— Який моторошний лемент! Мене аж пересмикнуло від нього! — вигукнула Аббот.

— Заберіть мене звідси! Дозвольте піти в дитячу кімнату! — кричала я.

— Чому? Ви поранилися? Чи, може, вам щось привиділося? — випитувала Бессі.

— О!.. Я побачила якесь світло й подумала, що от-от з'явиться привид.

Я схопила Бессі за руку, і та не випручала її.

— Та то вона зумисне репетувала, — заявила Аббот, бридливо скривившись. — Бач, який вереск зняла! Коли б їй десь боліло, то вже нехай, але ж вона просто намислила заманити нас сюди. Знаю я її мерзенні хитрощі.

